

‘Wie zijn leven verliest vanwege Mij en de Goede Boodschap, zal het redden’
Palmvrijdag – 24 maart 2024 – Huis van Dominicus, Utrecht – viering van woord en
communie

gelezen: Zacharia 9, 9-10; Marcus 11.1-2.7-10 (Palmwijdung)
Jesaja 50,4-7; Filippenzen 2,6-11; Marcus(8,34-38

1.

Hij streed samen met een groepje toegewijde bondgenoten tegen corruptie, maar, zo zei hij: ‘Ik wil Rusland niet alleen een eerlijker, maar ook een gelukkiger land maken.’ Een land waar de rijkdom eerlijk gedeeld werd, waarin niemand bang hoefde te zijn, een land waarin iedereen fatsoenlijk kan leven, ook oude van dagen en kinderen. Een land waar alle kinderen goed onderwijs krijgen en kunnen dromen van een betekenisvol leven. Hij verspreidde zijn boodschap via filmpjes op *social media*, en die resoneerden bij velen. Dat werd hem noodlottig. Degenen die weten dat zij afhankelijk zijn van de angst bij mensen die ze belet zich voor te stellen dat het anders kan zijn dan het nu is, probeerden hem te doden. Als door een wonder overleefde hij echter de poging om hem te vergiften met het zenuwgif Novisjok. Maar nadat hij in Duitsland was hersteld en nadat hij had had uitgevonden hoe de aanslag precies in zijn werk was gegaan en dat Vladimir Putin er zelf de hand in had gehad, nam hij in januari 2021 het vliegtuig terug naar Rusland. ‘Ik ben niet bang’, zei de activist en politicus Alexei Navalny bij zijn vertrek – want over hem gaat het – Alexei Navalny was niet bang om naar Rusland terug te keren, want, zo zei hij, ‘ik heb het recht aan mijn kant.’

Dat was natuurlijk een verbijsterende uitspraak. Hij in Rusland onder Putin maakt niet het recht, maar de macht de dienst uit. Alexei Navalny werd bij zijn aankomst onmiddellijk gearresteerd en in een showproces veroordeeld tot een langdurig gevangenschap. Eind 2023 werd hij naar een strafkolonie in Siberië met speciaal regime gestuurd en zoals bekend werd hij daar op 16 februari van hij in dit jaar vermoord. Tijdens zijn herstel in Duitsland was Navalny van militant atheïst belijdend christen geworden. Tijdens een van de rechtzaken zei hij dat hij zich bijzonder aangesproken wist door Jezus’ woord: ‘Gelukkig die honger en dorsten naar gerechtigheid, want zij zullen verzadigd worden’ (Matteüs 5,6). ‘Ik heb dat altijd beschouwd als een opdracht tot actie’ zei hij tegen de rechter, ‘en ik heb geen spijt dat ik ben teruggekomen. Het is goed, want ik heb het juiste gedaan.’ Het goede doen omdat het het goede is, omdat je er ten diepste van overtuigd bent dat het goede in zijn schijnbare zwakte sterker is dan het kwaad: daarin toonde Navalny zich inderdaad een getrouwe volgeling van zijn nieuwgevonden leidman Jezus. ‘Wat baat het een mens heel de wereld te winnen’, hoorde wij Jezus in het evangelie zeggen, maar zichzelf schade toe te brengen – schade te lijden aan zijn ziel, staat er in het Grieks (Marcus 8,36)? Want je leidt schade aan je ziel, aan de persoon die je bent, wanneer je kwaad goed gaat noemen leugen waarheid. Ook al lijkt dat soms de beste manier om je leven te redden, je levert je daarmee uit aan een dood die erger is dan fysiek sterven. Zoiets lijkt Jezus te bedoelen als Hij zegt dat wie zijn leven wil redden, het zal verliezen, maar dat wie zijn leven verliest vanwege Hem en de goede boodschap, het zal redden.

2.

En Hij vraagt ons of wij niet bezig zijn ons leven te verliezen, onze ziel, dat- of diegene die wij ten diepste zijn. Raken wij het zicht op het goede niet langzaam maar zeker kwijt, zijn wij niet bezig te verdwalen in was paus Franciscus ‘een cultuur van

onverschilligheid' noemt? Niet omdat wij onverschillig zijn, maar omdat wij het zicht dreigen te verliezen op wat het betekent om voor het goede te kiezen. Wat is vind of wat ik doe, dat maakt toch geen verschil, zo laten wij ons wijsmaken, zo maken wij onszelf wijs. Maar de boodschap van Jezus, en de boodschap van Alexei Navalny in zijn spoor is dat het helemaal niet aan ons is om de wereld goed te maken. Wat Jezus ons duidelijk maakt, is dat wij ons niet af hoeven te vragen of het goede dat wij kunnen doen wel effect heeft en blijvend is. Wij hoeven ons alleen maar af te vragen of het het goede is, want wij hebben *altijd* het recht om het goede te doen. Door het goede te doen redden wij onze ziel en ons leven en tonen wij onszelf kinderen van God, volgelingen van Jezus en dragers van zijn Geest. Wees onverdeeld goed, zegt Jezus elders in het evangelie, zoals jullie hemelse Vader onverdeeld goed is (Matteüs 5,48). Of zoals Navalny het zie: 'Het is goed, want ik heb het juiste gedaan.'

Maar wat wil het dan zeggen om het juiste doen? Laten we hopen en bidden dat de meesten van ons niet geroepen zullen worden om letterlijk te moeten kiezen tussen het goede doen en het leven verliezen, of het leven ten koste vast alles vast proberen te houden en het op zo juist kwijt te raken. De meesten van ons zijn waarschijnlijk eerder te vergelijken met degenen die in de rij stonden om het graf van Navalny te bezoeken, of met de Russen die afgelopen zondag om twaalf uur massaal bij de Russische stembureau's in de rij gingen staan uit protest tegen de onvrijheid van de presidentverkiezingen. Even realiseerden zij zich dat zij niet willoos hoefden te doen wat er van ze verlangd werd en dat zij altijd vrij waren om iets goeds te doen, om voor het goede te staan. Ze waren doodsbang, in met reden, maar zij lieten niettemin zien dat hoezeer een heerser ook kan denken dat hij mensen in de greep heeft, zij, als puntje bij paaltje komt, vrij zijn. Laten we het belang daarvan alsjeblieft niet onderschatten: Alexei Navalny moest dood, omdat hij de mensen eraan herinnerde dat ze altijd vrij zijn. Hij deed dit in het spoor van Jezus, die door zijn leven en sterven uitdraagt en maakt dat wij in zijn spoor vrij kunnen zijn. Omdat wij hoe dan ook van God zijn.

3.

Velen hebben bij ons nu het gevoel dat alles vastzit, dat niemand in staat is een weg te wijzen uit alle problemen en dat het daarom geen zin heeft je deze problemen aan te trekken. Het helpt toch niet. Niettemin staat in Psalm 116 niet voor niets: '*Al te snel* dacht ik: geen mens die zijn woord houdt' (vers 11). Want, zo gaat de Psalm dichter dan verder, toen ik uiteindelijk in mijn wanhoop God aanriep, toen ontdekte ik in deze wanhoop en door dit roepen dat God een God van ontferming is die de de eenvoudigen beschermt (vers 6) en met pijn de dood van zijn getrouwen gadeslaat (vers 15). Zo, zo zingt de Psalm, heeft God 'mijn leven ontrukkt aan de dood, mijn ogen gedroogd van tranen, mijn voeten voor struikelen behoed' (vers 8). 'Ik mag wandelen in het land van de levenden, onder het oog van de Ene' (vers 9). Het is niet de hoop dat het ergens toe leidt die het de moeite waard maakt het goede te doen, het is in navolging van Jezus het goede doen dat de hoop voedt dat het ergens toe leidt, de zekerheid dat het betekenisvol is, dat ons de ervaring geeft dat God dwars door alles heen bezig is ons toekomst te geven. Als wij onszelf spiritueel in het spoor van Jezus plaatsen en willen leven van het geloof in de God die Hij aan het licht brengt, dan is onze eerste opdracht: elkaar helpen te ervaren dat iedereen het recht hebben het goede te doen, dat het altijd en overal zinvol is naar het goede te verlangen en dat God ons vanaf het begin en tot in eeuwigheid dit goede gunt.

Als Jezus voor Hij triomfantelijk Jeruzalem binnentrekt zijn leerlingen voor zich uit stuurt, draagt Hij ze op het ezelsveulen dat zij zullen vinden en dat vastgebonden

staat los te maken en mee te nemen. Als iemand ze erop aanspreekt, zo voegt Hij eraan toe, dan moeten zij zeggen: 'De Heer heeft het nodig; Hij stuurt het meteen weer terug' (Marcus 11,2-3). De ezel wordt van een beest zonder doel of betekenis – er had nog nooit iemand op gezet, zo wordt ons verteld – de troon van een koning die werkelijk in Gods naam regeert en goedheid, waarheid en liefde tot zijn wet maakt. Deze ezel, het is een beeld van ons leven zoals het bedoeld is: niet zelf koning van ons leven te zijn, heerser over ons eigen doen en laten, maar waarachtig vrij in het dragen en hooghouden van goedheid, waarheid en liefde en zo onderdeel te zijn van de plaats waar wij leven. Bereid te zijn om ons leven daarin en daaraan te verliezen, om het zo waarachtig te verkrijgen en te winnen.

Erik Borgman, leken dominicaan